

Crna Gora
SKUPŠTINA CRNE GORE
-Odbor za ekonomiju, finansije i budžet-
Br. 00-72/16-14/
EPA 1082 XXV
Podgorica, 19. maj 2016. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, sa 142. sjednice održane 16. maja 2016. godine, podnosi

IZVJEŠTAJ
O RAZMATRANJU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O RADU CENTRALNE BANKE CRNE GORE
ZA 2015. GODINU

Odbor se, kroz uvodno obrazloženje guvernera Centralne banke Crne Gore (CBCG), upoznao sa makroekonomskim ambijentom i stanjem crnogorske privrede, ostvarivanjem politike CBCG u 2015. godini, makroekonomskim prognozama za 2016. godinu, kao i politikom ove institucije u tekućoj godini. Odbor je konstatovao da je ocjena ove institucije da je crnogorska ekonomija ostvarila značajan realni rast u 2015. godini, u poređenju sa rastom ostvarenim u prethodnoj godini, te da su visok nivo solventnosti i likvidnosti bankarskog sektora obilježili izvještajnu godinu, uz nastavljen trend rasta depozitnog potencijala banaka. Ocijenjeno je i da ukupni krediti banaka, odobreni i privredi i stanovništvu, imaju rastući trend, dok dolazi do značajnog smanjenja nekvalitetnih kredita banaka.

Odbor je konstatovao da je tokom 2015. godine, prema preliminarnim podacima Monstata, ostvaren realni rast koji iznosi 3,2%, kao i da je nakon negativne inflacije u Crnoj Gori u 2014. godini, u 2015. godini došlo do njenog rasta, tako da je godišnja stopa inflacije iznosila 1,4%.

Prema ocjeni CBCG, i u 2015. godini „ranjivost“ crnogorske ekonomije je predstavljala nelikvidnost realnog sektora. Broj pravnih lica i preduzetnika u blokadi, kao i iznos duga po osnovu kojeg je izvršena blokada računa su zabilježili rast na godišnjem nivou. Kreditna aktivnost banaka tokom 2015. godine pokazuje znake oporavka, pri čemu je na godišnjem nivou zabilježen rast kako ukupnih, tako i novoodobrenih kredita. Na Odboru je ustanovljeno da su nekvalitetni krediti iznosili 299,9mil.€ i da bilježe godišnji pad od 20,2%, dok je učešće nekvalitetnih u ukupnim kreditima niže za 3,3 p.p, ali i da pored pozitivnih tendencija u njihovom kretanju, nivo nekvalitetnih kredita i dalje predstavlja jednu od najvećih „ranjivosti“ crnogorske ekonomije.

Odbor je, dalje, konstatovao da u jednogodišnjem uporednom periodu ključne bilansne pozicije, koje se odnose na stanje u bankarskom sistemu, bilježe rast: ukupna aktiva banaka na kraju 2015. godine iznosila je 3.472,4mil.€ i u odnosu na kraj 2014. godine bilježi rast od 10,72% (336,2mil.€); ukupni depoziti banaka iznosili su 2.625mil.€ i povećani su za 13,7%; ukupni krediti banaka iznosili su 2.385,6mil.€ i pokazuju blagi rast, od 0,8% u odnosu na prethodnu godinu; dok ukupni kapital bilježi rast od 4,2% i iznosio je 462,5mil.€. Likvidna aktiva banaka iznosila je 860,2mil.€ i je povećana za 23,4% na godišnjem nivou. Finansijski rezultat na agregatnom nivou je negativan, i banke su u 2015. godini ostvarile gubitak u ukupnom iznosu

od 3,4mil.€. Na kraju 2015. godine, devet banaka u sistemu poslovalo je sa profitom, dok je pet banaka zabilježilo negativan finansijski rezultat.

Odbor je konstatovao da je su kamatne stope, uprkos smanjenju, i dalje visoke. Na kraju 2015. godine, prosječno ponderisana nominalna kamatna stopa iznosila je 7,70% i u odnosu na kraj 2014. godine bilježi pad od 0,71 p.p, dok je prosječno ponderisana efektivna kamatna stopa iznosila 8,53%, odnosno bila je niža za 0,69 p.p. Istaknuto je da je prosječno ponderisana efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite mikro kreditnih finansijskih institucija (MFI) iznosila 24,68%, što predstavlja godišnji pad od 0,98 p.p. S druge strane, ocijenjeno je da i pored zabilježenog trenda smanjenja kamatnih stopa po kojima MFI odobravaju kredite, i dalje je u pitanju segment finansijskog tržišta sa izuzetno visokim kamatnim stopama.

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, Budžet Crne Gore u 2015. godini ostvario je deficit u iznosu od 291,3mil.€ ili 8,1% BDP-a i viši je za 184,1mil.€ od deficita ostvarenog u 2014. godini, dok podaci o javnom dugu na dan 31.12.2015. godine nijesu bili raspoloživi u vrijeme pisanja Izvještaja. Zabilježen je rast prosječnog broja zaposlenih od 1,2% u odnosu na prosječan broj zaposlenih u 2014. godini, dok je, prema podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, stopa nezaposlenosti u decembru iznosila 17,24%, što je u odnosu na decembar prethodne godine rast od 2,29 p.p. Odbor je konstatovao povećanje priliva stranih direktnih investicija i prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u 2015. godini iznosio je 17,2% BDP-a.

U odnosu na finansijsko poslovanje CBCG, Odbor je konstatovao da je u prethodnoj godini ostvarena neto dobit u iznosu od 1,168mil.€, te da kada se navedenom iznosu doda iznos revalorizacionih rezervi, odnosno 0,182mil.€, dobija se dobit banke u iznosu od 1,351mil.€, kao i da je predviđeno da se 675.000€, odnosno 50% navedenog iznosa rasporedi u opšte rezerve, a preostalih 50% predstavlja prihod budžeta države.

Odbor je, tokom rasprave, pozitivnim ocijenio povećanje broja poslovnih subjekata u bankarskom sistemu, s obzirom da na tržištu posluje 14 banaka, zatim, veći koeficijent likvidnosti, zadovoljavajući nivo koeficijenta solventnosti, kao i smanjenje iznosa nekvalitetnih kredita.

Na Odboru je konstatovano da su u Izvještaju o radu CBCG prezentovani određeni indikatori sa zabrinjavajućim vrijednostima, a među kojima je, na primjer, deficit iskazan na nivou od 8%.

U odnosu na mišljene nezavisnog revizora na finansijske iskaze, na Odboru je ukazano da se skreće pažnja da je osnovni kapital CBCG na kraju 2015. godine iznosio 40mil.€, te da je isti ispod nivoa definisanog Zakonom o CBCG. Stoga, na Odboru je konstatovano da je Zakon na snazi šest godina, a da osnovni kapital CBCG i dalje nije dostigao definisani nivo od 50mil.€, kao i da je CBCG potpisala sa Ministarstvom finansija Protokol o privremenoj obustavi primjene Protokola o načinu obezbjeđenja nedostajućeg iznosa sredstava osnovnog kapitala CBCG, kojim se dobit CBCG neće preusmjeravati u osnovni kapital CBCG već uplaćivati u Budžet Crne Gore iako nije dostignut zakonom utvrđen iznos. U vezi sa navedenim, postavljeno je pitanje kojom dinamikom i kada CBCG planira da uveća osnovni kapital odnosno dovede do nivoa definisanog Zakonom.

U odnosu na činjenicu da je u 2015. godini počela sa radom jedna nova MFI, na Odboru je iznijeto mišljenje da navedene institucije treba da budu isključene iz bankarskog sistema jer sa prosječnom kamatnom stopom od 24,68% ugrožavaju cjelokupan finansijski sistem, te da je

njihovo dalje postojanje ključni propust CBCG. U vezi sa tim, iskazano je očekivanje da će se navedeno imati u vidu prilikom utvrđivanja novog zakona o CBCG.

Na Odboru, pojedini poslanici iskazali su dilemu u pogledu uspješnosti poslovanja privrednih subjekata, imajući u vidu da je u Izvještaju o radu CBCG, Opština Podgorica rangirana na posljednjem 21. mjestu, po osnovu neto rezultata na nivou opština u 2014. godini, sa gubitkom od 140mil.€.

Takođe, poslanike je interesovalo, između ostalog: da li je CBCG u cilju podrške Vladi preduzela mjere za aktiviranje određenog procenta depozita banaka kroz investiranje u Crnoj Gori s obzirom da su isti na visokom nivou i za 13,7% veći u 2015. godini, zatim, koje su to nepravilnosti utvrđene u poslovanju kod tri banke zbog kojih je CBCG preduzela mjere za njihovo otklanjanje, koji su razlozi ostvarivanja negativnog finansijskog rezultata banaka na agregatnom nivou u 2015. godini, da li je CBCG upoznata sa izjavama da će Vlada subvencionisati kamatne stope za investitore koji grade hotele visoke kategorije, kao i koji su motivi velikog interesovanja za otvaranje banaka u Crnoj Gori.

Tokom rasprave, Odbor je ostvario uvid i prateća dokumenta, koja se shodno Zakonu o CBCG dostavljaju radi informisanja i upoznavanja, i to: Izvještaj o stabilnosti cijena za 2015. godinu, Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema za 2015. godinu i Godišnji finansijski izvještaji CBCG sa mišljenjem nezavisnog spoljnog revizora za 2015. godinu. Odbor se, takođe, upoznao i sa Godišnjim izvještajem o radu Bankarskog ombudsmana za 2015. godinu.

Odbor je, nakon rasprave, sa pet glasova „za“ i dva glasa „uzdržan“, odlučio da predloži Skupštini da usvoji sljedeći

Z A K L J U Č A K

Prihvata se Godišnji izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2015. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Aleksandar Damjanović.

PREDSJEDNIK ODBORA
mr Aleksandar Damjanović